

29/7

Högern och socialpolitiken

För några veckor sedan kritiserade Dagens Nyheter högerens anspråk på att uppträda som ett speciellt frihetsparti. Bland annat fastslogs att högern i Sverige, liksom i stort sett på andra håll, visat föga intresse för socialpolitiska reformer. Detta är en självklarhet, vars framhävande endast kunde förstås och försvaras mot bakgrunden av högerekrytet över insatserna för friheten. På högerhåll har emellertid påpekan- det föranlett en rad irriterade ledare, i vilka de mest kostliga motiveringar presterats för högerens anspråk. Som exempel kan nämnas att en författare indignerat hänvisat till Herbert Tingstens framställning i "Demokratins seger och kris", där det omtalas att några socialpolitiska reformer genomfördes under Lindmans ministär 1906—1911. Alltså; den självklara riktiga satsen att högern varit mindre verksam för sociala reformer än liberaler och socialdemokrater motbevisas med den lika ostridiga satsen att även högern vid vissa tillfällen medverkat till dylika reformer.

I Sydsvenska Dagbladet har en erinran förekommit som förtjänar något större uppmärksamhet. Dagens Nyheter skrev i den diskuterade ledaren att legenden "att de konservativa i England i mitten av 1800-talet skulle ha varit socialpolitikens målsmän... sedan länge slagits sönder av vetenskapsmän såsom Hammond och Trevelyan". Sydsvenska Dagbladet anmärker att enligt Trevelyans "English Social History" konservativa politiker, såsom Shaftesbury och andra, skulle ha verkat för socialreformer samt nämner några liberaler som vid samma tid motarbetat dylika reformer. Dagens Nyheter skulle alltså ha fel.

Tidningen tar saken alltför enkelt. Ingen bestrider att främst Shaftesbury bland de konservativa gjorde stora socialpolitiska insatser; det behöver man sannerligen inte gå till Trevelyans handbok för att slå fast. Det gäller här ett helt annat problem. Det har tidigare ofta i både England och Sverige påståtts att de konservativa under detta äldre skede varit socialpolitikens målsmän — i motsats till de liberala. Denna föreställning återgår sannolikt på Disraeli, som ständigt i allmänna ordalag förordade reformer, trots att han vid intet tillfälle före 1850-talet röstade för en social reform. Uppfattningen har visats vara oriktig; socialreformismen var företrädd ungefär lika starkt inom båda de stora partierna; fabriksägaren Fielden var exempelvis en liberal motsvarighet till godsägaren Shaftesbury, och liberalen Macaulay bekämpade på denna punkt sina partivänner Cobden och Bright. Vid studiet av ett antal avgörande omröstningar finner man att bägge partierna klövs i en mera Manchesterliberal och en mera socialliberal riktning. Till de författare som klarlagt detta hör Hammond (jfr t. ex. arbetet om lord Shaftesbury, 1923, sid. 116

ff.) och Trevelyan (jfr t. ex. arbetet om John Bright, 1925, s. 157). Hela denna utveckling av historiedebatten i England synes vara Sydsvenska Dagbladet obekant.

De invändningar som gjorts mot Dagens Nyheter kritik är endast under en förutsättning hållbara. Den nämligen att högern, då den gör anspråk på att vara frihetsparti, blott menar att konservatismen icke alltid motarbetat reformer i frihetsriktning, utan rent av under vissa korta skeden i särskilda länder varit ungefär lika frihetsvänlig som andra partier. Avser högern blott att hävda detta, har den rätt — men att förden- skull kalla sig frihetsparti är parodiskt.